

OLEXANDER OHLOBLYN

HETMAN IVAN MAZEPA
AND HIS ERA

Second updated edition

EDITED BY LUBOMYR WYNAR

New-York • Kyiv • Lviv • Paris • Toronto
2001

ОЛЕКСАНДЕР ОГЛОБЛИН

ГЕТЬМАН ІВАН МАЗЕПА
ТА ЙОГО ДОБА

Друге доповнене видання

РЕДАКТОР ЛЮБОМИР ВИНАР

Нью-Йорк • Київ • Львів • Париж • Торонто
2001

ВИБРАНА БІБЛІОГРАФІЯ ПУБЛІКАЦІЙ ТА ДОКУМЕНТАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ ПРО ГЕТЬМАНА ІВАНА МАЗЕПУ (1960–2000)

Бібліографія складається з праць присвячених гетьману Івану Мазепі, які побачили світ після публікації монографії О. Оглоблина «Гетьман Іван Мазепа та його доба» (Нью-Йорк; Париж; Мюнхен, 1960). Відібрані наукові розвідки з різних дисциплін та галузей, публікації документальних матеріалів, окрім численних перевидань студій, видаєних до 1960 р. Поезії та художні твори, газетні публікації до бібліографії не включені з огляду на відповідний фаховий характер студії О. Оглоблина. Збірки наукових праць та конференцій присвячених І. Мазепі подані з повним розписом змісту, у т.ч. і передруків. Використані бібліографічні матеріали (картотека близько 250 позицій, головним чином праці до 1960 р.) про гетьмана Івана Мазепу доктора історичних наук Сергія Івановича Білокопя, за що складаємо йому щирю подяку. З огляду на означені вище умови добору матеріалу з картотеки відібрано 9 позицій, які після порядкового номеру позначені астериском (*). Бібліографію укладено за хронологічним принципом з паданням порядкового номера кожній позиції. Більшість праць переглянуто *de visu*. Для зручності пошуку необхідної інформації до бібліографії складений предметно-тематичний покажчик. Вихідні дані неприступних для нас студій подані за бібліографічними покажчиками: Бібліографії зарубіжних видаєнь з історії Української РСР: Бібліографічний покажчик / Укладачі Л.Д. Вітрук, Ф.П. Максименко, В.М. Рябокоч; відп. ред. Р.Г. Симоненко. К., 1971. 198 с; Бойко М. Українська бібліографія Материка і діаспори: Матеріали. Блумінгтон, 1989. 214, II с; Wynar V. Ukraine: A Bibliographic guide to English-language publications. Englewood, 1990. XIII, 405 p; Історія України: Бібліографічний покажчик. 1992 р. / Упоряд. Т.А. Приліпко та ін. К.; Львів, 1994. 307 с; Жарких М. Бібліографія Старої України 1240–1800 рр. К., 1995. Зошит 1. 205 с; Зошит 2. 209 с; Іван Мазепа – гетьман України (1687–1709): [Бібліогр. покажчик] / Уклали Г. Шовконяк,

І. Шовкопляс // Неопалима кушина. 1995. № 1/2. С. 234–255; Історія України: Науково-допоміжний покажчик за 1997 рік. К., 1997. Ч.1. 290 с; К., 1999. Ч.2. 292 с; Мицик Юрій Андрійович: Бібліографічний покажчик / Укладач Т.О. Патрушева. К., 2000. 64 с; та іншими. Подані бібліографічні матеріали в жодному разі не висчерпують проблематику пов'язану з укладанням наукової бібліографії про гетьмана І. Мазепу та його добу. Проте, вони дозволяють дійти висновку, що й на сьогодні студія О. Оглоблина залишається однією з найкращих праць присвячених І. Мазепі.

1960

1. * *Василенко П.* З нагоди 250 роковин смерті гетьмана Івана Мазепи // Вільна Україна (Нью-Йорк). 1960. № 25. С. 67–69.

2. 250 років перемоги під Полтавою: Нариси. Харків: Харківське книжкове вид-во, 1960. 116 с.

Із змісту:

3. *Зайка А., Литвиненко Є.* 250 років Полтавської битви С. 3–28.

4. *Каганов М., Марініч В.* Дюполтавський період Північної війни С. 29–49.

5. *Химерик В., Перцевий П.* Воєнні операції у Прибалтиці в 1710–1720 рр. і кінець Північної війни С. 50–68.

6. *Єрісов О., Черевко Б.* До питання про створення російської регулярної армії С. 69–99.

7. *Богуславський Г.О.* Про долю полтавських трофеїв С. 100–116.

8. *Доманицький В.* Націотворча роля гетьмана Мазепи: Промова на ювілейних урочистостях з приводу 250-ліття смерті Гетьмана І. Мазепи. Чикаго: Українська видавнича спілка в Чикаго, 1960. 50 с.

9. *Заклинський М.* Мазепин союзник Карло XII // Визвольний шлях (Лондон). 1960. № 5. С. 489–500.

10. * *Іларіон, митрополит [Огієнко І.]* Гетьман Іван Мазепа про унію: Історична довідка // Віра й культура (Вінніпег). 1960. № 2. С. 11–13.

11. * *Іларіон, митрополит [Огієнко І.]* Заповіт України про православну віру гетьмана Івана Мазепи: Історична довідка // Віра й культура (Вінніпег). 1960. № 8. С. 14–16.

12. *Феденко П.* Гетьман І.Мазепа в советській історіографії // Укр. збірник. Мюнхен: Ін-т для вивчення ССРСР, 1960. Кн.17. С. 7–26.

13. *Ohloblyn O.* The Year 1709 // Ivan Mazepa: Hetman of Ukraine. New York: The Ukrainian Congress Committee of America, 1960. P.47–56.

1962

14. *Дядиченко В.* Полтавська битва: Науково-популярний нарис. К.: Радянська школа, 1962. 92 с.

15. *Крупницький Б.* З Мазенинської проблематики // Зб. на пошану Зенона Кузеля / За ред. В.Янева. Париж; Нью-Йорк; Мюнхен; Торонто; Сідней: НТШ, 1962. С. 358–363.

16. *Kentrschynskyj B.* Mazepa. Stockholm, 1962. 538 s.

17. *Pauls J.* Historicity of Pushkin's «Poltava». New York: Ukrainian Quarterly, 1962. 47 p.

18. *Pauls J.* Pushkin's «Poltava». New York: Shevchenko Scientific Society, 1962. 108 p.

1963

19. *Луців В.* Гетьман І.Мазепи і його співпрацівники (Будівничі Мазенинської держави) // Визвольний шлях (Лондон). 1963. № 6. С. 623–636.

20. *Mackiw T.* Mazepa im Lichte der Zeitengenuessischen deutschen Quellen. Mynchen: Verlag Ukraine, 1963. 109 s.

21. *Mackiw T.* Mazepa or Mazeppa? // The Ukrainian Review (London). 1963. Vol.10, № 4. P.42–45.

22. *Pauls J.* Two Treatments of Mazeppa: Ryleyev's and Pushkin's // Slavic and East European Studies. 1963. Vol.7, № 1. P.97–107.

1964

23. *Залеський Т.* Шевченко і гетьман Мазепа // Київ (Філадельфія). 1964. № 3. С. 98–96.

24. *Pauls J.* Musical Works Based of the Legend of Mazepa // Ukrainian Review (London). 1964. Vol.11, № 4. P.57–65.

1965

25. *Mackiw T.* A Biographical Sketch of Prince Mazepa (1639–1709) // The Ukrainian Review (London). 1965. Vol.12, №4. P.60–83.

26. *Pauls J.* The Tragedy of Motrya Kochubey // The Ukrainian Review (London). 1965. Vol.12, № 2. P.73–83.

1966

27. *Геркен-Русова Н.* Стимул Мазепи (1916–1966) // Визвольний шлях (Лондон). 1966. №7/8. С. 888–897.

28. *Мацьків Т.* Гетьман Іван Мазепа – князь Священної Римської Імперії // Укр.історик. 1966. № №3/4. С. 33–40.

29. *Мацьків Т.* Гравюра Мазени з 1706 р. // Укр.історик. 1966. № 1/2. С. 69–72.

30. *Mackiw T.* Reports on Mazepa in Colonial America // New Review (Toronto). 1966. Vol.6, №1. P.14–21.

1967

31. *Вергун І.* Гетьман Іван Мазена у французькому мистецтві, літературі, енциклопедіях, історіографії (частина 1) // Визвольний шлях (Лондон). 1967. № 12. С. 1376–1383.

32. *Єремійв М.* Нове про гетьмана І.Мазену: Спогади Криштофа Гасмана, драгуна Карла XII // Укр.історик. 1967. № 1/2. С. 64–66.

33. *Mackiw T.* Prince Mazepa – Hetman of Ukraine in Contemporary English Publications, 1687–1709. Chicago: Ukrainian Research and Information Institute, 1967. 126 p.

1968

34. * *Падалка І.* Золото на Росі? [До історії пошуків скарбу українського гетьмана Івана Мазени] // Рапок. 1968. № 8. С. 18.

1969

35. *Кулаковський В.М.* Участь міського населення Лівобережної України в боротьбі з шведськими інтервентами в 1708–1709 рр. // Укр.іст.журн. 1969. № 7. С. 138–142.

1970

36. *Мацьків Т.* У 260-ліття українсько-шведського договору 1708–1709 // Фенікс (Мюнхен). 1970. Т.13, № 15/16. С. 82–89.

1971

37. *Шутой В.* Народна війна на Україні проти шведських загарбників у 1708–1709 рр. К.: Держполітвидав, 1971. 238 с.

38. *Pauls J., La Werne L.* Mazepa in World Literature // The Ukrainian Review (London). 1971. Vol.18, №2. P.62–69.

1972

39. *Дядиченко В.А.* Петро I і Україна // Укр.іст.журн. 1972. № 6. С. 54–63.

1973

40. Дядиченко В.А. Ще раз про Петра та Україну // Укр. іст. журн. 1973. № 1. С. 159–160.

1974

41. Babinski H. The Mazeppa Legend in European Romanticism. New York: Columbia University Press, 1974. 164 p.

1975

42. Даниленко С. Як вони перекручують історію. Правда про уніатство [Про намагання українських буржуазних націоналістів та Ватикану возвеличити зрадника українського народу Мазепу] // Люди на і світ. 1975. № 8. С. 49–53.

43. Олексій Г. Апатемування Мазепи російською церквою // Календар-альманах видавництва «Тризуб». 1975. Вішніг, 1975. С. 152–157.

44. On the Eve of Poltava: The Letters of Ivan Mazepa to Adam Sieniawski 1704–1708 / Ed. O.Subtelny. Preface by O.Ohloblyn. New York: The Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S., 1975. 159 p.

1976

45. М.Р. [Бжеський Р.] Рік Мазепи чи рік Пушкіна? Детройт, 1976. 9 с.

1977

46. Мацьків Т. Чи Мазепа справді запросив Карла XII в 1708 році // 36. на пошану проф. д-ра Олександра Оглоблина / Відп. ред. В.Омельченко. Нью-Йорк: Українська Вільна Академія Наук у США, 1977. С. 329–340.

1978

47. Subtelny O. Mazepa, Peter I and Question of Treason // Harvard Ukrainian Studies. 1978. Vol.2, № 2. P.158–183.

1979

48. Галин М. Могила гетьмана Мазепи // Церковний календар-альманах на рік Божий 1979. Чикаго, 1979. С. 78.

49. *Мацьків Т.* Князь Іван Мазепа – Гетьман України (1639–1709) // Укр. історик. 1979. № 1/4. С. 55–68.
50. *Mackiw T.* Mazepa's Title: Prince of the Holy Roman Empire // The Nationalities Papers (Charleston). 1979. Vol.7, № 1. P.95–99.
51. *Subtelny O.* The Ukrainian-Crimean Treaty of 1711 // Harvard Ukrainian Studies. 1979/1980. Vol.3/4, Part 2. P.808–817.

1980

52. *Strumins'kyj B.* Mazepiana in Harvard Manuscript Collection, 1691–1709 // Harvard Library Bulletin. 1980. Vol.28, № 1. P.64–80.
53. *Subtelny O.* Mazepists and Stanislawists: The First Ukrainian and Polish *Ymigrýs* // Poland and Ukraine: Past and Present / Ed. *P.Potichnyj*. Edmonton: University of Alberta. Canadian Institute of Ukrainian Studies, 1980. P.83–95.
54. *Subtelny O.* Russia and the Ukraine: The Difference That Peter I Made // Russian Review. 1980. Vol.39, № 1. P.1–17.

1981

55. *Мацьків Т.* Листування Івана Мазепи з Адамом Сип'явським // Укр. історик. 1981. № 1/4. С. 192–199.
56. *Perfecky G.* Mazepa's Speech to His Countrymen // Journal of Ukrainian Studies (Toronto). 1981. Vol.6, №2. P.66–72.
57. *Subtelny O.* The Mazepists: Ukrainian Separatism in the Early Eighteenth Century. Boulder: Columbia University Press, 1981. 280 p. (укр. перевид. К., 1994)

1983

58. *Mackiw T.* English Reports on Mazepa: Hetman of Ukraine and Prince of the Holy Roman Empire, 1687–1709. Munich; Toronto: Ukrainian Historical Association, 1983. 177 p.

1984

59. *Мацьків Т.* Гетьман Мазепа в працях М.Грушевського // Укр. історик. 1984. № 1/4. С. 110–122.

1985

60. *Вишневецький Л.* Мазепа: історія життя і зради // Наука і суспільство. 1985. № 9. С. 34–37.
61. *Пеленська Х.* Польська легенда про Мазепу // Відпозна (Мюнхен). 1985. № 3. С. 79–86.

62. *Прицак О.* «Апатема» // Календар «Слово». Торонто, 1985. С. 75–78.

1986

63. *Мацьків Т.* Гетьман Мазепа в оцінці М.Костомарова // Укр. історик. 1986. № 3/4. С. 5–14.

1987

64. *Винар Л.* Універсал Івана Мазепи для Івана Дяківського: історіографічна замітка // Укр. історик. 1987. № 1/4. С. 70–72.

65. *Горбач О.* Універсал гетьмана Івана Мазепи з 10.12. 1700 р. // Укр. історик. 1987. № 1/4. С. 67–69.

66. *Господин А.* Мазепа у світовій літературі / Передмова А. Курдиди. Вішнінег: Накладом читальні «Просвіти» у Вішнінегу, 1987. 58 с.

67. *Мацьків Т.* Декілька зауваг до статті «Мазепа: історія життя і зради» // Альманах Українського Народного Союзу. Джерсі Сіті; Нью-Йорк, 1987. С. 89–100.

68. *Небелюк М.* Мазепа в оцінці Вольтера // Укр. історик. 1987. № 1/4. С. 73–82.

69. * Про могилу гетьмана Мазепи // Наш світ (Нью-Йорк). 1987. № 4. С. 9–10. Підпис *О.Г-й*

70. *Шандрук П.* Полтавська битва і її наслідки для України // Пропам'ятна книга. П'ятдесятиліття Союзу Бувших Українських Воєнків в Канаді. Гамільтон, 1987. С. 303–314.

71. *Mackiw T.* The Swedish Invasion into Ukraine in 1708 and the Ukrainian Problem // Ukrainian Quarterly. 1987. Vol.43, № 3/4. P. 21–224.

1988

72. *Барабаш Ю.* Іван Мазепа – ще одна літературна версія // Київ. 1988. № 12. С. 140–149.

73. *Вергун І.* Гетьман Іван Мазепа у французькому мистецтві, літературі, енциклопедіях, історіографії (частина 2–3) // Визвольний шлях (Лондон). 1988. № 1. С. 68–86; № 2. С. 210–225.

74. *Котляр М.Ф.* Микола Іванович Костомаров і його життєві політичного авантюриста // Укр.іст.журн. 1988. № 8. С. 134–140.

75. *Мацьків Т.* Гетьман Іван Мазепа в західноєвропейських джерелах 1687–1709 / З передм. Л.Винара. Мюнхен: УВУ, 1988. 286 с. (2-е вид., доп. і перероб. – К.; Полтава, 1995)

76. *Mackiw T.* Mazepa's Love Affairs and its Veracity // Ukrainian Quarterly. 1988. Vol.44, № 1/2. P.100–107.

1989

77. *Винар Л.* Олександр Оглоблин як дослідник гетьмана Івана Мазепи і його доби // Укр. історик. 1989. № 4. С. 44–49.

78. *Марочкін В.* Гірка чаша Мазепи // Україна. 1989. № 25. С. 14–15.

79. *Мацьків Т.* Гетьман Іван Мазепа (1639–1709) // Альманах Українського Народного Союзу на рік 1989. Джерсі Сіті; Нью-Йорк, 1989. С. 82–87.

80. *Мацьків Т.* Як була вирішена битва під Полтавою? // Укр.-історик. 1989. № 4. С. 17–28.

81. *Оглоблин О.* Гетьман Іван Мазепа і Москва // Укр.історик. 1989. № 4. С. 7–16; 1990. № 1/4. С. 45–54; 1991. № 1/2. С. 82–94.

1990

82. *Вінтоняк О.* Апатема на Гетьмана Мазепу // Укр.історик. 1990. № 1/4. С. 64–70.

83. *Вінтоняк О.* Апафема на гетьмана Мазепу // Дніпро (К.). 1990. № 8. С. 110–113. (інший варіант статті. Див. позицію № 82)

84. *Брайчевський М., Марочкін В.* Іван Мазепа: правда і вигадки (полемічні нотатки) // Україна. 1990. № 6. С. 10–12.

85. *Пінчук Ю.А.* М.І.Костомаров та його твір «Мазепинці» // УІЖ. 1990. № 8. С. 130–133.

86. *Koropecky R.* The Slap, The Feral Child, and the Steed: Pasek Settles Accounts Mazepa // Harvard Ukrainian Studies. 1990. Vol.14, № 3/4. P.415–426.

1991

87. *Білокінь С.* Іван Мазепа в об'єктивному і суб'єктивному світлі // *Борщак І., Мартель Р.* Життя й пориви великого гетьмана: Авторизований переклад і передмова М.Рудницького / Упоряд. Л.Ю.Копаня, післямова С. І.Білоконя. К.: Вид-во «Радянський письменник»; журнал «Київ», 1991. С. 307–315.

88. *Горак Р.* Крик Івана Мазепи (Післямова до трилогії Б.Ленко-го «Мазепа») // Дзвін (Львів). 1991. № 2. С. 91–107.

89. *Господин А.* Битва, яку програв Пушкін // Пам'ятки України. 1991. № 6. С. 40–41.

90. *Господин А.* Його зоря слава вождя знаменує: І.Мазепа у світовій літературі // Пам'ятки України. 1991. № 5. С. 31–33.

91. *Енсен А.* Мазепа: Історичні картини / Пер. зі швед. *Н.Іваничук*; наук. ред. *Б.Якимовича* // Вітчизна. 1991. № 10. С. 101–148. № 11. С. 134–154.

92. Іван Мазена: Листи та вірші / *Макаров А.* Мазена – будівничий. К., 1991. 72 с.

Із змісту:

93. *Слабошпицький М.* Живий голос Івана Мазени С. III–VII.

94. *Характерник.* Гетьман Мазена. С. 9–31.

95. Ми стоїмо тепер, братіє, між двома проваллями (Промова Івана Мазени до урядників військових і цивільних козацької України напередодні розриву з Московією 1708 р.) С. 32–34.

96. *Макаров А.* Мазена – будівничий С. 35–44.

97. Ілюстрації С. 45–71.

98. *Кравчук Л.* «Малеєв був і тоді, коли жив Мазена...» // Пам'ятки України. 1991. № 6. С. 14–15.

99. *Кратива П.* Мотрона, Марія... // Радянська жінка. 1991. № 1. С. 4–5.

100. Мазена – людина й історичний діяч / Упоряд. *Й. Чікало.* К.: Асоціація укр. експортерів друкованої продукції, 1991. 48 с.

Із змісту:

101. *Борщак І.* Мазена – людина й історичний діяч С. 5–28.

102. *Луців В.* Життя і смерть гетьмана Мазени на чужині С. 29–32.

103. *Крупницький Б.* Мазена в світлі психологічної методи С. 33–43.

104. *Іванченко Р.* Коменгар науковця С. 44–47.

105. Листи Івана Мазени до Мотрони Кочубеївни / Публікація *В. Шевчука* // Пам'ятки України. 1991. № 6. С. 42–44.

106. *Мацьків Т.* 1687–1709: Неунереджені свідчення західноєвропейських сучасників // Пам'ятки України. 1991. № 6. С. 34–35.

107. *Мицик Ю.А.* Невідомі документи Івана Мазени // Пам'ятки України. 1991. № 6. С. 56–58.

108. ...Не могла старшина підрахувати побожних пожертв ясповельможного... [Документ про меценатську діяльність Івана Мазени] // Пам'ятки України. 1991. № 6. С. 20–21.

109. *Палієнко В.* Заціліла гармата [Про гармату відлиту коштом І. Мазени в 1698 р.] // Пам'ятки України. 1991. № 6. С. 58.

110. *Панашенко В.В.* Шлях армії Карла XII на Україну (1709 р.) // Укр. іст. журн. 1991. № 2. С. 107–111.

111. *Погребенник Ф.* Оповідь Гната Хоткевича про Івана Мазену // Україна. 1991. № 1. С. 25.

112. *Саченко С.* Мазена – будівничий // Наука і суспільство. 1991. № 4. С. 44–46.

113. *Сергійчук В.І.* Чи зрадив українському народу Мазена? (Погляд на історичну постать в умовах перебудови) // Вісник Київського університету: Історико-філологічні науки. 1991. Вип. 1. С. 29–43.

114. *Славутич Я.* «Озмітеся всі за руки...»: Гетьман Іван Мазена як поет // Київ. 1991. № 3. С. 97–103.

115. *Субтельний О.* Порівняльний підхід у дослідженнях постаті Мазени // Укр.іст.журн. 1991. № 2. С. 125–129.
116. *Шевчук В.* І славили, і ганили... Іван Мазена в давній українській поезії // Пам'ятки України. 1991. № 6. С. 36–39.
117. *Якимович Б.* Альфред Єнсен та його «Мазена» // Вітчизна. 1991. № 11. С. 154–159.

1992

118. *Дзьобан О.* Чотири документи Івана Мазени з 1705 // ЗНТШ. Львів, 1992. Т.222. С. 351–359.
119. *Єфремов Ю.М.* Украина и «Руина»: От Хмельницкого к Мазене: (Малоизвестные трагические страницы из истории украинского народа). К.: Республиканский центр духовной культуры, 1992. 58, 3 с.
120. *Єнсен А.* Мазена: Історичні картини / Пер. зі шведської. *Н.Іваничук*; наук. ред. *Б.Якимович*. К.: Вид-во «Український письменник», 1992. 205 с.
121. Листи Івана Мазени до Могрі Кочубей / Вступ, публікація та підготовка до друку *Г.Ярової* // Нова генерація. 1992. № 1. С. 16.
122. Іван Мазена: Художня-документальна книга: Для середнього і старшого шкільного віку / Упорядник і автор передмови *В.Шевчук*. К.: Вид-во «Веселка», 1992.

Із змісту:

123. *Шевчук В.* Від упорядника С. 5–9.
124. *Костомаров М.* Іван Мазена С. 10–45.
125. *Борщак І.* Людина й історичний діяч С. 46–76.
126. Лист *Жана Балюза* про Мазену С. 76–77.
127. «La Gazette de France» про Мазену (1687–1708) С. 77–78.
128. Французький дипломат *барон Адольф д'Авріль* на могилі Мазени С. 78–89.
129. *Брайчевський М.* Правда і вигадки С. 84–85.
130. *Марочкін В.* Бунтівний гетьман. Чи був зрадником гетьман Іван Мазена? С. 86–91.
131. Життя і смерть гетьмана Мазени на чужині С. 92–96.
132. *Пилипчук Р.* Микола Садовський. Над могилою Івана Мазени С. 97–100.
133. Вірші на герб Івана Мазени С. 101–106.
134. Вірші Івана Мазени С. 107–111.
135. Листи Івана Мазени до Могрони Кочубеївни С. 112–115.
136. Універсали, листи, допесення цареві від Івана Мазени про всілякі події на Україні та за її межами (переклав *В.Шевчук*) С. 116–129.
137. *Литвак Б.Г.* «Гетман-злодей» // *Костомаров Н.И.* Мазена. М.: Изд-во «Республика», 1992. С. 3–16.

138. Мазена на Запоріжжі // Кащенко А.Ф. Оповідання про славне Військо Запорозьке пизове. К., 1992. С. 165–166.

139. *Мацьків Т.* Гетьман Іван Мазена в західноєвропейських джерелах 1687–1709: Битва під Полтавою // Криниця. 1992. № 7. С. 29–31.

140. Північна війна та її наслідки для України: 36. історико-культурного заповідника «Поле Полтавської битви». Полтава: Державний історико-культурний заповідник «Поле Полтавської битви», 1992. 46 с.

Із змісту:

141. *Лобурець В.* Роздуми про Полтавську битву С. 3–4.

142. *Бочарова С.* Північна війна та її наслідки в долі України С. 5–12.

143. *Демченко К.* І.Мазена – гетьман України С. 13–14.

144. *Шендрик Л.* П.Орлик і перша хвиля української політичної еміграції С. 15–18.

145. *Горбенко С.* До аналізу внутрішньої політики гетьмана І.С. Мазени напередодні Полтавської облоги С. 19–24.

146. *Єрмак О.* Гетьманування І.С. Мазени в оцінці В.Б. Антоновича С. 25–26.

147. *Касимова І.* Роль Полтавської ученої архівної комісії в дослідженні та охороні пам'яток Полтавської битви С. 27–28.

148. *Жук В.* Перший музей на полі Полтавської битви С. 29–31.

149. *Нестуля О.* З історії пам'ятника «Слави» в Полтаві С. 32–33.

150. *Кулатова І., Супруненко О.* Пам'ятка археології на території заповідника «Поле Полтавської битви» С. 34–37.

151. *Галаян Г.* Пам'ятки культової архітектури – свідки Полтавської битви С. 38–42.

152. *Мокляк В.* Дзвін 1704 р. з церкви с. Жуки С. 43–46.

153. *Пуцко В.* Гетьман Іван Мазена – меценат українського церковного мистецтва // Церковний календар на 1992 р. Б.м., 1992. С. 152–170.

154. *Радовський В.* Допит Войнаровського, небожа Івана Мазени // Дзвін (Львів). 1992. № 7/8. С. 123–126.

155. *Ротач П.* Віп пройшов крізь віки героєм // Криниця. 1992. № 7. С. 27–28.

156. *Сергійчук В.І.* Заради всієї України [Про гетьмана І.Мазену і його час] // Всесвіт. 1992. № 1/2. С. 90–95.

157. *Сергійчук В.І.* Кого зрадив гетьман Мазена. К.: МП «Фото-відеосервіс», 1992. 69 с.

1993

158. *Апанович О.М.* Велика ідея гетьмана Мазени // *Апанович О.М.* Гетьмани України і кошові отамани Запорізької Січі. К.: Вид-во «Либідь», 1993. С. 149–208.

159. Голобуцький В. Гетьман Мазепа і запорозькі козаки // Рідна школа. 1993. № 3. С. 31–38.
160. Замлинський В. Стисла хронологія українських гетьманів: Іван Мазепа // Київська старовина. 1993. № 5. С. 90–91.
161. Ивонина Л.И. Французская историография конца XIX – начала XX вв. о Мазепе // Проблеме історіографії та джерелознавства історії запорізького козацтва: 36. статей. Запоріжжя: Запорозький державний університет, 1993. С. 27–33.
162. Котляр М. Мазепа Іван Степанович // Котляр М., Кульчицький С. Шляхами віків: Довідник з історії України. К.: Вид-во «Україна», 1993. С. 80–81.
163. Мазепа: Збірник / Передм., упоряд. тексту й іл., комент. Ю.І.Іванченка. К.: Вид-во «Мистецтво», 1993. 240 с.

Із змісту:

164. Від упорядника С. 5–8.
165. Готвальд Ю. Мазепа С. 9–84.
166. Будзиновський В. Гетьман Мазепа С. 85–152.
167. Борщак І. Мазепа – людина й історичний діяч. С. 153–206.

Додатки

168. Мацьків Т. Легенда й правда про Мазепу С. 207–213.
169. Мацьків Т. Мазепа – творець українсько-шведського союзу С. 214–217.
170. Французький дипломат Жан де Балюз про Мазепу С. 217–218.
171. Поезія Івана Мазепи С. 219–222.
172. Листи Івана Мазепи до Марії Кочубеївни С. 223–224.
173. Угода та Конституція Пилипа Орлика (переклад з книжної української мови В.Шевчука) С. 225–236.
174. Порядок українських гетьманів С. 237–238.
175. Мацьків Т. Легенда і правда про Мазепу // Українське козацтво: витоки, еволюція, спадщина: (Матеріали міжнародної наукової конференції присвяченої 500-річчю укр. козацтва, Київ-Дніпропетровськ, 13–17 травня 1991 р.): У 3 вип. К.: НАН України. Ін-т історії України; Дніпропетровський державний університет, 1993. Вип.3. С. 122–127.
176. Мацьків Т. Справа княжого титулу гетьмана Івана Мазепи // Київська старовина. 1993. № 6. С. 100–102.
177. Мицик Ю.А. Листи Івана Мазепи та Пилипа Орлика // Бористеп. 1993. № 4. С. 5–6.
178. Рогожин Н.В., Рогожин О.Г. Що розповіла знахідка: Листи царя Петра I до гетьмана Івана Мазепи про справу полковника Міклашевського // Старожитності. 1993. № 5/6. С. 14–16.

179. *Смолій В.А.* Іван Мазеца // Історія України в особах ІХ-ХVІІІ ст. К.: Вид-во «Україна», 1993. С. 327–338.

180. *Чуприна В. І.* Мазеца і національно-визвольний рух в Україні в другій половині 17 – першій половині 18 ст. // Шоста Всеукраїнська наукова конференція з історичного краєзнавства (Луцьк, вересень-жовтень 1993 р.). Луцьк, 1993. С. 154–155.

181. *Шарварок О.* «Собор Мазенин сяє, біліє...», або чи вважав Тарас Шевченко гетьмана зрадником українського народу: Історико-літературний есей // Київ. 1993. № 3. С. 126–133.

182. *Шевчук В.* Визвольна акція Івана Мазени та його система державотворення: (З циклу «Етюди до історії українського державотворення») // Розбудова держави. 1993. № 2. С. 31–47.

183. *Maslanka J.* Postać Mazepy w literaturze i stuce europejskiej // Краківські Українознавчі Зошити. Краків: Вид-во «Швайпольт Фіоль», 1993. Т.1/2. С. 41–49.

1994

184. *Апанович О.* Іван Мазеца – «зиждитель храмів і скарбів духовних» // Людина і світ. 1994. № 8. С. 2–4.

185. Іван Мазеца і Москва: Історичні розвідки і статті / Упоряд. та передмова *М.Слабошпицького*. К.: Вид-во «Рада», 1994. 174 с.

Із змісту:

186. *Слабошпицький М.* Мазенин дзвін С. 5–10.

187. *Оглоблин О.* Гетьман Іван Мазеца і Москва С. 11–47.

188. *Мазеца І.* Маніфест до українського війська і народу, 1708 р. С. 48–50.

189. *Мацьків Т.* Як була вирішена битва під Полтавою? С. 51–65.

190. *Шандрук П.* Полтавська битва і її наслідки для України С. 66–75.

191. *Вінтоняк О.* Апатема на гетьмана Мазену С. 76–84.

192. *Крамар Є.* Справа Кочубея й Іскри С. 85–107.

193. *Небелюк М.* Мазеца в оцінці Вольтера С. 108–123.

194. *Мацьків Т.* Гетьман Мазеца в оцінці М.Костомарова С. 124–136.

195. *Залеський Т.* Шевченко і гетьман Мазеца С. 137–146.

196. *Мацьків Т.* Гетьман Мазеца в працях М. Грушевського С. 147–162.

197. *Донцов Д.* Гетьман Мазеца в західно-європейській літературі С. 163–173.

198. *Жила В.* Гетьман Іван Мазеца під турецькою опікою // Календар-альманах «Нового часу» на 1994 рік. Торонто, 1994. С. 96–112.

199. *Каюков В.І.* Гетьман І.С. Мазеца – славний син українського народу // Початкова школа. 1994. № 3. С. 30–33.

200. *Литвин М.* Могутній дух Мазени // Рідна школа. 1994. № 8. С. 10–14.

201. *Мацьків Т.* Мазеніяна в «Українському Історикі» // Укр.-історик. 1994. № 1/4. С. 50–56.
202. *Мицик Ю.А.* Мазена про заселення Південної України // Кур'єр Кривбасу. 1994. № 14. С. 24.
203. *Павленко С.* Іван Мазена і книга // Бібліотечний вісник. 1994. № 3. С. 26–28.
204. *Ричка В.* Місця поховання І.Мазени: пошуки та наукові гіпотези // Укр. козацька держава: витоки та шляхи історичного розвитку: Матеріали Четвертих Всеукраїнських історичних читань. К.; Черкаси: НАН України. Ін-т історії України; Черкаський державний педагогічний інститут, 1994. С.48–50.
205. *Рудницький Л.А.* Мазена на американській сцені // Всесвіт. 1994. №9. С. 149–155.
206. *Сергійчук В.І.* Мазеніяна на сторінках «Українського Історика» // Укр.історик. 1994. № 1/4. С. 61–63.
207. *Слабошпицький М.* Мазенин дзвін [До 350-річчя з дня народження гетьмана України] // Дивослово. 1994. № 7. С. 3–5.
208. *Смолій В.А.* З думою про Україну (Іван Мазена) // Українська ідея перші речники / Наук. ред. *А.І.Погребняк*. К.: АН України. Ін-т національних відносин і політології; Т-во «Знання» України, 1994. С. 47–62.
209. *Смолій В.* Іван Мазена // Віче. 1994. № 2. С. 111–124.
210. *Смолій В.* Іван Мазена // Володарі гетьманської булави: Історичні портрети. К.: Вид-во «Варта», 1994. С. 385–400. (Перевид. 1995).
211. * Тріумф і драма Івана Мазени // Український історичний календар '95. К., 1994. С. 148–149.
212. *Станіславський В.В.* Науково-теоретичний семінар «Гетьман Іван Мазена: політичний діяч та державотворець» // Укр. іст. журн. 1994. № 6. С. 149–150.

1995

213. Гетьман Іван Мазена та його доба (До 285-річчя від дня смерті): Тези доповідей наукової конференції «Гетьман Іван Мазена та його доба» / Відп. за випуск *В.Каменська*. К.: Всеукраїнське товариство «Просвіта», 1995. 47 с.

Із змісту:

214. *Ярова Г.* Передмова С. 4–5.
215. *Бутич І.* Універсали Івана Мазени С. 5–7.
216. *Дмитрієнко М.Ф., Ясь О.В.* Проблема формування оцінювальних критеріїв історичної особистості гетьмана Івана Мазени в історичних концепціях істориків-державників С. 8–11.
217. *Мельник Л.* Діяльність Петра I і його похідної канцелярії в Гетьманщині (осінь 1708- зима 1709 рр.) С. 11–13.

218. *Томазов В.* Генеалогія Мазепи у науковому доробку О.М. Лазаревського С. 13–16.
219. *Мокляк В.* Гетьман Іван Мазепа в дожовтпневій українській історіографії С. 16–19.
220. *Матях В.* До історії гетьманування І.Мазепи (Документальні публікації часопису «Киевская старина») С. 19–21.
221. *Горобець В.* Мазепіана в науковому спадку Бориса Круницького С. 22–24.
222. *Станіславський В.* Запорозька Січ у політичних планах Карла XII (кінець 1708 – перша половина 1709 рр.) С. 24–26.
223. *Лякін В.* До питання вивчення проблем історії козацтва та гетьманства на підставі закордонних джерел С. 26–28.
224. *Васильєв М.* Гетьман Іван Мазепа як військовий інженер та воєначальник С. 28–30.
225. *Цибульська О., Цибульський В.* До проблеми українсько-шведських відносин в період Хмельниччини С. 31–32.
226. *Браціло Л.* Ткашини в козацькому вжитку С. 32–35.
227. *Томілович Л.* Історія села Мазепищі С. 35–36.
228. *Панченко В.* Герби та печатки міст Лівобережжя часів гетьманування Мазепи С. 37–40.
229. *Сокульський А.* І.Мазепа – головний керманіч України кінця XVII – початку XVIII ст. С. 40–42.
230. *Сокирко О.* Військо Гетьманщини кінця XVII – початку XVIII ст. (Спроба історико-побутової реконструкції) С. 43–45.
231. Іван Мазепа // Гетьмани України: Довідкове видання / Ред. *Т.М. Телітенко*. К.: Вид-во «Україна», 1995. С. 57–61.
232. Іван Мазепа – гетьман України (1687–1709): [Бібліографічний покажчик] / Уклали *Г. Шовкопляс, І. Шовкопляс*; передмова *Г. Ярової*; біографічна довідка *В.Замлинського* // Неопалима купина. 1995. № 1/2. С. 234–255.
233. *Литвин М.* Таємниця могили Івана Мазепи // Старожитності. 1995. № 3/4. С. 8–9.
234. *Лях Р.Д., Ковалевська О.О.* І.С. Мазепа та історичне краєзнавство // Сьома Всеукраїнська наукова конференція: «Історичне краєзнавство в Україні: традиції і сучасність»: (Матеріали пленарного і секційного засідань): У 2 ч. К.: Вид-во «Рідний край», 1995. Ч.1. С. 16–18.
235. *Палієнко В.І.* Козацька артилерія за часів гетьмана Івана Мазепи // Українська козацька держава: витоки та шляхи історичного розвитку: (Матеріали П'ятих Всеукраїнських історичних читань). К.; Черкаси: НАН України. Ін-т історії України; Черкаський державний педагогічний ін-т, 1995. С. 154–156.
236. *Пуцко В.* Гетьман Іван Мазепа і розвиток українського мистецтва // Київська старовина. 1995. № 1. С. 98–104.

237. *Ракшанов В.* Творчість гетьмана Івана Мазепи, його постать у світовій літературі та публіцистиці. Черкаси: Вид-во «Засвітки» при фірмі «Ракша», 1995. 91 с.

238. *Резакевич К.* Про могилу Івана Мазепи // Київська старовина. 1995. № 3. С. 49–53.

239. *Сулима М.* Драма про Івана Мазепу // Розбудова держави. 1995. № 11. С. 56–57.

240. *Томілович Л.* Мазепа і Білоцерківщина // Сіверянський літопис. 1995. № 4. С. 72–73.

241. *Хведченя С.* Гетьман Мазепа – фундатор київських храмів // Історія українського середньовіччя: Козацька доба: 36. наукових праць: (На пошану історика, лауреата Державної премії ім.Тараса Шевченка Олени Михайлівни Апанович): У 2 ч. К.: НАН України. Ін-т історії України; Науково-дослідна фундація ім. О.Ольжича, 1995. Ч.2. С. 101–107.

242. *Шевченко Ю.* Позика в Уширя, або Чернігівський епізод кар'єри Івана Мазепи // Сіверянський літопис. 1995. № 2. С. 58–60.

243. *Шендрик Л., Янович О.* Гетьман І.С. Мазепа [у портретах] // Крипція. 1995. № 1/3. С. 98–102.

244. *Широцький К.* Чи створив француз Норблен портрет гетьмана Мазепи? // Артація. 1995. № 1. С. 46–47.

245. *Maskiw T.* Promoveantur ut amoveatur, or how Hetman Mazepa became Prince of the Holy Roman Empire // Ukrainian Review (London). 1995. Vol.42, №1. P.27–31.

1996

246. * *Дорошкевич В.* Мазепа і Кравчук // Нова політика. 1996. № 5. С. 49–53; № 6. С. 42–43; 1997. № 1. С. 56–60.

247. З епістолярної спадщини гетьмана Івана Мазепи / Упоряд. *В.В. Станіславський.* К.: НАН України. Ін-т історії України, 1996. 194 с.

248. Іван Мазепа // Український історичний календар '96 / За ред. акад. П.П.Толочка. К., 1995. С. 86–87.

249. *Колесник Г.* Мазепа та інші (розмову записав *Л.Голота*) // Слово Просвіти. 1996. № 11. С. 20–21.

250. *Литвиненко Т.* Історіософські аспекти пенталогії «Мазепа» // Слово і час. 1997. № 11/12. С. 31–32.

251. *Мацьків Т.* Чому гетьман Мазепа став князем Св. Римської Імперії? // Науковий зб. УВУ. Мюнхен; Львів, 1996. Т.18. С. 41–47.

252. *Мицик Ю.А.* Могила, Хмельницький, Мазепа... // Кур'єр Кривбасу. 1996. № 49/50. С. 27–32.

253. *Ракшанов В.* Поетична творчість гетьмана Івана Мазепи (уривок) // Холодний Яр. 1996. № 4. С. 61–67.

254. Тріумф і драма Івана Мазепи // Заклик. 1996. № 7. С. 26–28.

1997

255. *Верба І.В.* Дилема Петрик-Мазена в наукових студіях Олександра Оглоблина // Українська козацька держава: витоки та шляхи історичного розвитку: Матеріали Шостих Всеукраїнських читань: У 2 кн. К.; Черкаси: НАН України. Ін-т історії України; Черкаський державний педагогічний ін-т; Науковий центр по дослідженню історії середнього Подніпров'я, 1997. Кн.1. С. 216–217.

256. * *Витан П.* Іван Мазена, 1639–1709 // Самостійна Україна. 1997. № 42/43. С. 4.

257. *Ковалевська О.О.* І.С. Мазена в історіографії XVIII–XX століть: Автореф. дис. ... к.і.п.: 07.00.06 / Донецький державний ун-т. Донецьк, 1997. 24 с.

258. *Мацьків Т.* Легенда і правда про Мазепу // Між сусідами: Альманах Фондації Св. Володимира – Хрестителя Київської Русі. Краків, 1997. Кн.7. С. 90–95.

259. *Мицик Ю.А.* З документації гетьмана Івана Мазепи // Сіверянський літопис. 1997. № 3. С. 99–105; № 4. С. 143–150; № 6. С. 66–71; 1998. № 1. С. 91–103.

260. *Павленко С.* Міф про хабар І.Мазепи // Сіверянський літопис. 1997. № 6. С. 103–124.

261. *Станіславський В.* Запоріжжя та Крим у підготовці спільного виступу проти російської держави (листопад 1708 – червень 1709 рр.) // Середньовічна Україна: Зб. наук. праць: (Пам'яті члена-кореспондента НАН України І.О.Гуржія). К.: НАН України. Ін-т історії України, 1997. Вип.2. С. 224–235.

262. * *Хведченя С.* Гетьман Мазена – фундатор київських храмів // Народна творчість і етнографія. 1997. № 5/6. С. 77–80.

1998

263. *Єремєєв І.С.* Герб гетьмана Івана Мазепи // *Єремєєв І.С.* Герби гетьманів України. К.: Вид-во «УЦІММ-ПРЕС», 1998. С. 43–44.

264. *Жуковський А.* Гетьман Іван Мазена в оцінці Михайла Грушевського // Укр.іст.журн. 1998. № 6. С. 134–145.

265. *Ковалевська О.О., Пінчук Ю.А.* Про маловідомі сторінки з життєпису гетьмана України Івана Мазепи // Історія України. 1998. № 3. С. 6–8

266. *Неврлий М.* Невідомий портрет і грамота Мазепи // Самостійна Україна. 1998. № 3. С. 16–19.

267. *Павленко С. О.* Міф про Мазепу. Чернігів: Сіверянська думка, 1998. 246 с.

1999

268. *Карпенко М.* Гетьман Іван Мазепа як будівничий Української держави. Суми: Вид-во «Ярославна», 1999. 24 с.
269. *Ковалевська О.* Гетьман Іван Мазепа: проблема «зради» та «анафемування» в українській та російській історіографії // Історіографічні дослідження в Україні: Наук. зб. (Пам'яті історика України, чл.-кор. НАН України Ф.П.Шевченка) / Відп. ред. Ю.А.Пінчук. К.: НАН України. Ін-т історії України, 1999. Вип.7. С. 173–189.
270. *Конончук М.* Іван Мазепа: правда художня, правда історична // Зб. на пошану 80-річчя професора Теодора Мацьківа: Науковий зб. К.: Вид-во «Твім інтер», 1999. С. 212–227.
271. *Кресін О.* Мазеништво як історичний і політичний феномен та історіографічна тема // Наукові записки: Зб. праць молодих вчених та аспірантів Ін-ту укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського НАН України. К.: НАН України. Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, 1999. Т.3. С. 97–142.
272. *Мороз М.* Гетьман Іван Мазепа як культурний діяч // Молодь, освіта, наука, культура і національна свідомість: Зб. матеріалів міжнародної студентської науково-практичної конференції (20–23 квітня 1999 р.). К., 1999. С. 257–258.
273. *Тетерина Д.* Іван Мазепа – патріот-державник України // Самостійна Україна. 1999. № 4. С. 29–34; 2000. № 1. С. 17–24.

2000

274. *Ковалевська О.* Постать Івана Мазепи в художній літературі XVII–XX століть // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики [Число 5] / Історіографічні дослідження в Україні [Вип.10]: Об'єднаний випуск зб. наук. праць на пошану акад. В.А. Смолія (з нагоди 25-річчя наукової діяльності та 50-річчя від дня народження) / Відп. ред. М.Ф. Дмитрієнко, Ю.А. Пінчук: У 2 ч. К.: НАН України. Ін-т історії України, 2000. Ч.2: Історіографія. С. 120–135.
275. *Мацьків Т.* Чому гетьман Мазепа став князем Св. Римської імперії // // На службі Клію: Зб. наук. праць на пошану Любомира Романа Винара з нагоди 50-ліття його наукової діяльності / Гол. ред. М.Брайчевський, І.Гирич, О.Домбровський. К.; Нью-Йорк, Торонто; Париж, Львів: Вид-во Отців Василіян «Місіонер», 2000. С. 190–195.

Уклав Олексій Ясь